Raadsbezoek aan Overvecht
Woensdag 14 februari 2018

Gemeente Utrecht

Aanwezig

Gemeenteraad:	Fred Dekkers en Steven de Vries (GroenLinks), Ruurt Wiegant (fractiemedewerker SP), Bouchra Dibi (PvdA), Joost Heilbron (Partij voor de Dieren), Queeny Rajkowski (VVD), Selma Bas en Maarten Koning (D66), Bertina Slager (fractiemedewerker Stadsbelang Utrecht) en kandidaat-raadsleden.
Overigen:	bewoners, wijkraadsleden, Jeroen Kreijkamp (wijkwethouder), medewerkers (wijk-) welzijnsorganisaties, medewerkers Politie, medewerkers wijkbureau
Bewoners:	*Zie presentielijst*
Verslag:	Rosenbaum Select, notulisten & verslaggevers

Opening en welkom
Raadslid Sander van Waveren is raadscontactpersoon Overvecht en heeft het raadsbezoek in samenwerking met het wijkbureau voorbereid. 'Het is jammer,' vindt hij, 'dat het weer over veiligheid moet gaan, maar dat is nu eenmaal een onderwerp dat in deze tijd én in deze wijk speelt.'

Als enige wijk in de stad heeft Overvecht een duo-wijkregisseur, bestaande uit Marjan Wertwijn en Marina Slijkerman. Gezamenlijk verwelkomen zij de vele aanwezigen in de Mattheusschool aan de Nigerdreef, en wijzen erop dat BNN Vara aanwezig is met een opnameploeg. Er wordt rekening mee gehouden dat niet iedereen in beeld wil verschijnen.

De Versnelling van Overvecht
Toen de Krachtwijkenaanpak afliep, waren de problemen in Overvecht nog niet opgelost; Overvecht bleef 'de verkeerde lijstjes' aanvoeren. In 2016 stemde de gemeenteraad unaniem in met De Versnelling, die als motto 'Op orde komen, meekomen en vooruit komen' kreeg. In het kader van deze nieuwe aanpak gaan professionals erop af; zij wachten niet tot de hulpvraag bij hen komt, maar gaan daar actief naar vragen in de wijk. Medewerkers van organisaties worden getraind om hulpvragen te signaleren – ook bijvoorbeeld het onderhoudspersoneel van corporaties dat bij mensen in huis komt om een lekkende kraan te repareren.

Van de Krachtwijkenaanpak heeft de gemeente veel geleerd; wat toen goed ging, wordt in De Versnelling versterkt. In de pijler Samenleven werden er het afgelopen jaar vier Bijenkorven ingericht, laagdrempelige ontmoetingsplekken. Op andere plekken kwamen er Buurtkamers, en daar komen er nog meer van. De pijler Gezondheid heeft een heel aantal Fit-projecten voor alle leeftijdsgroepen opgeleverd. Goede resultaten waren er ook in de pijler Werk en Ondernemerschap: stages voor jongeren en voor mensen in de bijstand. Voor het vele werk dat in de wijk moet worden gedaan, nu en in de komende jaren, (renovaties, nieuwbouwprojecten) worden bij voorkeur jongeren gezocht die in Overvecht op school zitten en werkzoekenden die in Overvecht wonen. Bij Opvoeden & Opgroeien is taalontwikkeling het belangrijkste aandachtspunt; daar wordt dan ook flink in geïnvesteerd. Over de pijler Veiligheid worden de aanwezigen later vanavond geïnformeerd in aparte gespreksgroepen.

De Versnelling zal tenminste tien jaar lopen; daarvan is nu een paar jaar voorbij. Er moet verder versneld worden, zegt Marina Slijkerman, al zijn we op de goede weg. Het programma wordt zorgvuldig gemonitord en waar nodig steeds bijgestuurd.

Jeugdgezondheidszorg in Overvecht – Martinique Potharst (JGZ)

Babyhersenen zijn doorlopend in ontwikkeling; hersenen die niet worden geprikkeld, ontwikkelen zich niet of slechts gering. Voor de taalontwikkeling van een kindje is het bijvoorbeeld van het allergrootste belang dat het zo vaak mogelijk vloeiend gesproken taal hoort – het maakt niet uit welke. Veel jonge ouders weten wel dat dit belangrijk is, en doen het vrijwel vanzelf, net als knuffelen, spelen en aandacht geven. De omgeving is echter ook belangrijk: je doet na wat je in je omgeving ziet; de adviezen van je eigen moeder bepalen mede hoe jij het zelf doet met je peuter.

In Overvecht brengen veel jonge kinderen een groot deel van de dag thuis door, terwijl juist voor hen een prikkelende omgeving zo belangrijk is. Er komen relatief veel kinderen op school met het ontwikkelingsniveau van een peuter in plaats van een kleuter. Die achterstand wordt op de basisschool niet meer ingelopen! Het is dan ook belangrijk om al op jonge leeftijd in kinderen te investeren; uit ervaring is gebleken dat dit (veel) meer oplevert dan wanneer daar later mee wordt begonnen. De Alliantie Opvoeden & Opgroeien streeft naar een doorgaande lijn van gezondheid, opvoeden en opgroeien voor kinderen van 0-6 jaar, met als thema's 'spelend leren,' 'grenzen stellen' en 'contact.' Het uitgangspunt is dat ouders hier een rol in kunnen spelen, met steun van professionals. Er wordt steeds benadrukt dat deelname niet verplicht is, maar de ouders die worden bereikt zijn positief en willen graag blijven meedoen. De organisaties, verenigd in de Alliantie, zijn heel positief over de resultaten.

Armoede in Overvecht – Annelies Neutel (Armoedecoalitie)

Sinds twee jaar bestaat er een opleiding tot Ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting. De internationale beweging ATD Vierde Wereld verbindt armoede aan mensenrechten. Aan beide initiatieven is Annelies Neutel verbonden. De effecten van zowel armoede als sociale uitsluiting komen regelmatig in De Versnelling naar voren; ook de Armoedemonitor laat dat zien. In 2010 had Utrecht zo'n 10.000 huishoudens die onder de norm van het sociaal minimum leefden, vijf jaar later waren dat er ruim 13.000 – een stijging van meer dan 30%. Driekwart van deze huishoudens, een groot deel woonachtig in Overvecht, is van niet-westerse afkomst. Zij hebben een gezonde levensverwachting van gemiddeld 60 jaar, waar dat 'aan de andere kant van het spoor,' in Tuindorp 72 jaar is.

Armoede is vooral een groot maatschappelijk probleem, betoogt Annelies Neutel. De manier waarop de samenleving is ingericht, creëert armoede. Het is goed als hulpverleners beseffen dat armoede niet iemands eigen schuld is.

De Armoedecoalitie pleit voor het geven van voorlichting in de eigen taal, dicht in de buurt. Dit betekent niet dat voorlichting per definitie in andere talen moet worden vertaald, maar dat de overheid de mensen moet aanspreken op een manier die zij begrijpen. De taal van de burger is anders dan 'ambtenarentaal' of 'hulpverlenerstaal.' De Armoedecoalitie zou graag zien dat er meer tolken worden ingezet, en meer ervaringsdeskundigen. Die mensen moeten dan zo mogelijk worden beloond. Dat hoeft niet altijd in geld te zijn; er zijn ook andere manieren te bedenken waarmee het mensen gemakkelijker kan worden gemaakt.

Het College voor de Rechten van de mens heeft in 2017 een rapport uitgebracht over de verbinding tussen armoede en mensenrechten.

Vragen en reacties
Het is tot nu toe niet over opleiding gegaan, merkt een van de aanwezigen op. Volgens de wijkregisseur is dat wel onderdeel van De Versnelling, op basisniveau. Kinderen uit Overvecht kunnen immers overal in de stad naar het voortgezet onderwijs gaan. In Overvecht hebben we aan voortgezet onderwijs alleen het Trajectum College. Het is wel bekend dat Overvechtse kinderen wat meer nodig hebben voor een succesvolle schoolcarrière, maar in het kader van De Versnelling is er geen verbinding of alliantie met middelbare scholen in de stad. Misschien moet dit worden opgepakt, wordt gesuggereerd, want Overvechtse jongeren hebben last van het negatieve imago van hun wijk.

Er werd eerder veel aandacht besteed aan overgewicht bij kinderen. Hoe gaat het daarmee? Martinique Potharst bevestigt dat dit onderwerp een algemeen aandachtspunt is in Overvecht, niet alleen met betrekking tot migrantenkinderen. Het hangt sterk samen met het thema 'grenzen stellen,' en komt dan ook regelmatig ter sprake in de oudergroepen. De nieuwe gezondheidscijfers worden een dezer dagen verwacht.

Aanpak jeugd – Annemieke Tomassen (gebiedsmanager Veiligheid)
Er is de afgelopen jaren intensief ingezet op de aanpak van problematische groepen in de wijk, vertelt Annemieke, wat in een paar buurten goede resultaten heeft opgeleverd. Dit gaf ruimte om ook iets aan preventie te gaan doen onder kinderen van 10-14 jaar. Door eerder in hen te investeren, kunnen zij optimaal gaan meedoen – ook kwetsbare kinderen. De samenwerkende partners in de wijk willen voorkomen dat deze kinderen afstand van de samenleving nemen en het criminele pad op gaan.

Interactieve gespreksgroep Aanpak 10-14 jaar
Hanggroepen zorgen voor overlast en onrust in buurten, dat is bekend. Meestal krijgt eerst de politie een melding, die geverifieerd moet worden: wie is de klager? Wie heeft er nog meer last van? Wie zijn erbij betrokken? Hierbij wordt de politie vaak terzijde gestaan door de wijkboa's (medewerkers van Toezicht & Handhaving van de gemeente), de 'ogen en oren van de wijk.' Zij zijn dagelijks in de wijk en zoeken actief contact met jongerengroepen, ook als zij zomaar wat rondhangen. Op die manier wordt de jongeren duidelijk gemaakt dat zij gezien worden en dat de wijkboa hen kent.

Als er overlast is vastgesteld, wordt het jongerenwerk erbij betrokken, evenals de gebiedsmanager Veiligheid. Hij of zij organiseert een gesprek tussen de relevante beroepsorganisaties in de wijk. Vaak wordt ook de hulp van Al Amal ingeroepen, want die organisatie ziet opmerkelijk vaak kans om 'achter de voordeur' van een gezin te komen. 'We investeren vooral in de ouders van probleemjongeren,' vertelt een medewerkster van Al Amal, 'en we proberen hen te bewegen om het probleem te erkennen en om hulp te zoeken én te accepteren.'

Waar is de school in dit geheel? Jongeren zijn immers het grootste deel van de dag op school. De gemeente onderkent dit, zegt Annemieke Tomassen, en is gestart met het samenwerkingsverband School & Veiligheid. 'Professionele organisaties die hun werk niet goed doen, moeten daarop worden aangesproken,' vindt een van de deelnemers aan de gespreksgroep. Er is immers altijd *iemand* verantwoordelijk; *iemand* heeft de leiding. Dat betrokkenheid vanuit school belangrijk is, wordt echter niet betwist. Ook de rol van de leerplichtambtenaar is belangrijk; volgens de aanwezigen is daar echt nog een slag te maken.

Een van de deelnemers (gezinswerker) maakt melding van goede ervaringen met de persoonsgerichte aanpak (PGA). Zelf spreekt hij bij voorkeur *met* gezinnen – niet *over* hen. Hij pleit er sterk voor om in de samenwerking goed te blijven kijken naar wat er mogelijk is, en niet naar wat er niet mogelijk is.

Welzijnsorganisatie Wijk & Co werkt veel op straat, wordt verteld. De organisatie richt zich samen met Jongerenwerk op de leeftijdsgroep 10-14 jaar om hen zo goed mogelijk bij de iets oudere, en vaak al problematische groep weg te houden. Het is zo belangrijk dat juist kinderen van 10-14 jaar goede rolmodellen te zien krijgen! Wijk & Co praat op eigen initiatief met ouders én met scholen. Wanneer is men tevreden? 'Als een kind goed terechtkomt, en kan zijn wie zij of hij is.'

Wordt er ook gedacht aan het bieden van toekomstperspectief? Wordt er ook geanticipeerd op de toekomstige loopbaan van de jongeren? Worden ondernemers in de wijk daarbij betrokken? DOK030 heeft daar een programma voor ontwikkeld, maar dat is helaas niet erg bekend. Wat dat betreft zit DOK030 nog niet voldoende bij de gemeente in de systemen.

Ondermijning – Rogier Donk, operationeel expert van de politie
Een moeilijk onderwerp, vindt Rogier, dat in drie minuten niet tot in detail uit te leggen is. Hij illustreert het verschijnsel treffend aan de hand van het spelletje 'Malle Mollen:' politie ontdekt crimineel (mol) en deelt een klap uit – de mol gaat ondergronds, houdt zich stil en gaat verder met zijn ondermijnende activiteiten. Wat gebeurt daar ondergronds? De politie wil dat graag weten, om het te kunnen bestrijden. Bewoners weten vaak wel wat er allemaal gebeurt in hun buurt; bij hen wil de politie meer informatie gaan ophalen, zodat het 'mollen' effectief kan worden belet om nog ondergronds te gaan.

Interactieve gespreksgroep
In opdracht van burgemeester Van Zanen werd er in Overvecht onderzoek gedaan naar de effecten van ondermijning. De conclusie was dat een kwetsbare wijk een goede voedingsbodem is voor criminaliteit. In Overvecht ziet de politie vooral productie van en handel in drugs, verweven met ondernemers die criminaliteit faciliteren ('zich laten gebruiken'). Zaken zoals prostitutie en geld witwassen behoren ook tot ondermijning. In Overvecht worden de verschillende soorten ondermijning apart aangepakt.

De belangrijkste drijfveer voor ondermijning is geld. Arne Mooij (gebiedsmanager Veiligheid) legt uit dat kwetsbare mensen gemakkelijk voor verleiding bezwijken en gemakkelijk te beïnvloeden zijn door lieden met kwade bedoelingen. De gemeente pakt dit zoveel mogelijk lokaal aan, zoals laatst bij de garageboxen aan de Faustdreef. Met hulp van omwonenden werd daar de criminaliteit een gevoelige slag toegebracht. Belangrijke succesfactor was de vergroting van sociale controle.

Het zijn vaak jongelui die het foute pad op gaan, wordt gezegd; wordt hen wel een alternatief geboden? Volgens Arne is dat een taak voor het jongerenwerk (Stichting JoU). Een vertegenwoordiger van DOK030 pleit sterk voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid en het bieden van een breder perspectief.

De aanpak van de politie gaat langs drie lijnen. In het kader van de eerste lijn wordt de productie van en handel in drugs bestreden. De tweede lijn gaat over handhavingsacties; de politie begeeft zich daarvoor ook 'achter voordeuren,' door aan te bellen op adressen waarover geruchten gaan in de buurt. De derde lijn, de buurtaanpak, bestaat voor een groot deel uit het winnen van het vertrouwen van de

bevolking. Dit werd bijvoorbeeld succesvol gedaan in de omgeving van de Zambesidreef, waar zo'n 3.000 mensen wonen. Eerst werd de buurt in kaart gebracht, vervolgens werd bestudeerd welke systemen er zoal actief waren. Zodra dat duidelijk was, konden er interventies worden gepland. De politie is er niet alleen op gebrand om 'grote vissen' te vangen; er wordt ook gekeken naar hun kleine broertjes en naar hun ouders.

De gespreksdeelnemers adviseren de samenwerkende partijen om meer te communiceren over successen, en over wat er allemaal moet gebeuren voor er van een succes kan worden gesproken. 'De daadkracht moet loskomen van het papier!' Bewoners signaleren meer professionele inzet en hebben ervaren dat professionals beter luisteren dan voorheen. Zij blijven echter bij hun standpunt dat jongeren een alternatief moet worden geboden: een laagdrempelige plek waar zij zich welkom weten of ontmoetingen met sterke rolmodellen – leeftijdgenoten bijvoorbeeld, die het hebben gemaakt in de samenleving.

Tot slot wordt er een Valentijnskaart aan alle aanwezigen uitgereikt om een lieve groet met een warm hart voor Overvecht te delen. Ook krijgt iedereen een prachtig boek mee dat speciaal voor en door de Versnelling is gemaakt waarin verhalen van bewoners van Overvecht zijn (op) getekend.